

شهر موزه‌ها

حمید دهقان

دیدار از کاخ موزه‌ی چهلستون و سایر موزه‌های اصفهان

اشاره

بسیاری از کسانی که از شهر اصفهان دیدار کرده‌اند، می‌گویند اصفهان شهری است که با یک بار سفر کردن، نمی‌توان همه‌ی جاهای دیدنی، به‌ویژه موزه‌های آن را گشت و از شگفتی‌هایش لذت برد. حمید دهقان حاصل گشت‌وگذار خود در کاخ موزه‌ی چهلستون و برخی موزه‌های شهر اصفهان را در قالب گزارشی خواندنی تدوین کرده است که آن را در این شماره از سلسله مطالب میراث ما در حد صفحات مجله درج کرده‌ایم.

تاریخی در این موزه در بخش‌های کتابت، آثار لاک‌ی و روغنی، دست‌یافته‌ها و دوردوزی‌های سنتی، نگارگری، آثار فلزی، آبگینه و چینی، سفال و آثار چوبی به نمایش گذاشته شده است.

موزه‌ی جلفا حاوی آثاری است که از گذشته‌ی هنر و فرهنگ ایرانیان ارمنی حکایت دارد. این موزه در کلیسای تاریخی «وانک» جلفای اصفهان واقع شده است که حدود ۱۰۰ سال قدمت دارد.

حدود ۴۵۰ قطعه شیء ارزشمند از تصویرها و فرمان‌های پادشاهان تا عتیقه‌ها و تابلوهای نقاشی در موزه‌ی جلفا وجود دارد. کتاب‌های قانون‌های مذهبی و آسمانی و پزشکی و دست‌نویزبان نوشته شده در فاصله‌ی قرن‌های دهم تا نوزدهم میلادی و یک جلد قرآن خطی قرن ۱۸ میلادی به زبان ارمنی از جمله‌ی ۷۰۰ جلد کتاب خطی این موزه به‌شمار می‌آیند.

موزه‌ی هنرهای معاصر اصفهان در محل بنای تاریخی و زیبای خانه‌ی **مسعود میرزا** حاکم اصفهان در دوره‌ی قاجار قرار دارد.

از جمله آثار این موزه، حاشیه‌ی پرده‌ی کعبه،

مجسمه‌ی گوزن‌های مسی، علم

پولادی و پرده‌ی درویش را می‌توان

نام برد. در موزه‌ی هنرهای معاصر

اصفهان همواره نمایشگاه‌هایی از

آثار هنرمندان معاصر در رشته‌های

نقاشی، عکاسی، هنرهای سنتی و

تجسمی برپاست.

موزه‌ی تاریخی طبیعی هم از

جمله موزه‌های اصفهان است که

در کنار موزه‌ی هنرهای معاصر و

در بنای تاریخی تالار تیموری دایر

شده است.

نمونه‌هایی از میلیون‌ها سال

حیات گیاهی و جانوری در عرصه‌ی

خلقت از جمله گیاهان و جانوران

کمیاب و در حال انقراض، مجموعه‌ای کامل از جانوران

بی‌مهره و سنگواره‌هایی با قدمت ۵۰۰ میلیون سال از

آثار دیدنی موزه‌ی تاریخ طبیعی است.

هجری قمری، ظروف سفالینه و آبگینه‌ی سده‌های سوم تا یازدهم هجری قمری و ظروف چینی سفید و آبی - که به سفارش شاه عباس ساخته شده است - و قالیچه‌های زیبایی با طرح‌های محرابی قرن ۱۱ هجری و درهای چوبی منبت‌کاری و خاتم‌کاری شده‌ی آن زمان نگه‌داری می‌شود.

نگاره‌های کاخ چهلستون همواره موجب حیرت و شگفتی سفیران و جهان‌گردان کشورهای جهان بوده است. جهان‌گرد معروف، **اوژن فلاندن**، درباره‌ی نقاشی‌های چهلستون می‌گوید: «نقاشی‌های چهلستون چنان جذاب است که انسان را تنبل می‌کند تا جایی که هر کس علاقه می‌یابد چند ساعتی روی تخت لم‌بدهد و آن‌ها را تماشا کند. می‌توان گفت این کاخ آن قدر دل‌فریب است که اگر عاشقان بدان‌جا آیند، به کلی معشوق خود را فراموش می‌کنند.»

سایر موزه‌های اصفهان

موزه‌های هنرهای تزئینی، موزه‌ی جلفا، موزه‌ی هنرهای معاصر و موزه‌ی تاریخ طبیعی از موزه‌های

پیشینه‌ی کاخ چهلستون اصفهان که در هشتم مهرماه سال ۱۳۳۷ خورشیدی به نام «موزه‌ی چهلستون اصفهان» گشایش یافت، به قبل از دوران صفوی می‌رسد. هسته‌ی نخستین باغ چهلستون کوشکی است که شاه عباس اول بنا کرده است و با یک تالار میانی و غرفه‌هایی در چهار گوشه چشم را می‌نوازد.

در زمان شاه عباس دوم ایوان‌هایی در دو طرف تالار و دو استخر در شرق و غرب آن احداث شد و دیوارهای تالار مرکزی با نقاشی‌های زیبایی زینت یافت.

کاخ چهلستون از سال ۱۰۵۷ هجری قمری به محل پذیرایی از پادشاهان و صاحب منصبان دولت‌های هم عصر صفوی و انجام تشریفات اختصاص یافت. این کاخ روزگار پرفراز و نشیبی را از سر گذرانده است؛ از جمله این‌که دچار آتش‌سوزی شده و آسیب‌های فراوانی دیده‌اما پس از بازسازی و مرمت در تاریخ ۱۵ دی‌ماه ۱۳۱۰ خورشیدی در فهرست آثار ملی ثبت شده است.

کاخ موزه‌ی چهلستون شامل

تالار تشریفات، اتاق‌های شمالی

و جنوبی، ایوان آئینه و ایوان

ستون‌دار است. دلیل شهرت کاخ

به چهلستون را انعکاس تصویر

بیست‌ستون کاخ در استخر مقابل

آن نقل کرده‌اند.

دیوارنگاره‌های موزه‌ی

چهلستون از شاهکارهای تزئینات

معماری ایرانی با مضمون

صحنه‌های تاریخی از روابط دربار

صفوی با همسایگان شرقی،

صحنه‌هایی از جشن‌های شاهانه و

حضور رؤسا و نمایندگان کشورهای

خارجی است.

در موزه‌ی چهلستون آثار هنری ارزشمندی از سده‌های پیش از اسلام تا سده‌ی ۱۴ هجری قمری مانند نسخه‌های خطی نفیس مربوط به قرن چهارم

اصفهان به‌شمار می‌آیند.

موزه‌ی هنرهای تزئینی در سال ۱۳۷۵ در عمارت

تاریخی «رکب‌خانه» تأسیس شد. بیش از چهار هزار اثر